

זו מול זו - סין וטאיוואן בהקשרי מלחמת "חרבות ברזל"

רועי בן צור, אופיר דיין, אסף אוריון | 3 ביוני, 2024

התנהלותן של סין וטאיוואן בהקשרי מלחמת "חרבות ברזל" מאז טבח ה-7 באוקטובר משקפת הבדלי אינטרסים, יעדים ועמדות אסטרטגיות שלהן ביחס לישראל, למזרח התיכון, ולזירה הבינלאומית - כשסין לעומתית לישראל ואוהדת לחמאס וטאיוואן מגלה אהדה לישראל ותמיכה בה. על אף הבהירות המסתמנת, אל לישראל, בשלב זה, לשנות מן היסוד את עיקרי המדיניות שלה משני צדי מיצרי טאיוואן.

סין והפלסטינים - רקע

באופן מסורתי, סין הביעה תמיכה פוליטית רציפה בפלסטינים, דגלה בפתרון שתי המדינות, הכירה במדינה פלסטינית, וגינתה בעקביות פעולות ישראליות, שתוארו על ידה כפרובוקטיביות. מקורה של תמיכתה המתמשכת של סין בפלסטינים בתפיסתה העצמית ההיסטורית כמובילת העולם המתפתח וכתומכת בתנועות שחרור לאומיות נגד מה שהיא מגדירה כאימפריאליזם מערבי. תמיכתה של סין מתבטאת בעיקר ברטוריקה התומכת בזכויות הפלסטינים, בהן הגדרה עצמית, בעוד שהסיוע הכלכלי מסין לפלסטינים נותר מוגבל. [בדירוג](#) תורמי אונר"א לפי גובה התרומה, בעשור האחרון סין מעולם לא דורגה מעל למקום ה-30 ותרומתה נעה בין 200 אלף לכשלושה מיליון דולר. בשנת 2023, סין הגיעה למקום ה-41 בדירוג עם תרומה של שני מיליון דולר בלבד, כאשר מדינות כגון אינדונזיה, הודו ויפן תרמו סכומים גבוהים ממנה (2.6, 5 ו-48.5 מיליון דולר בהתאמה). לשם השוואה, ארצות הברית מדורגת כתורמת הגדולה ביותר עם כ-422 מיליון דולר. במקביל, התפתחו יחסי סין עם ישראל ל"שותפות מקיפה בחדשנות" וכללו פעילות לא מבוטלת בכלכלה, בסחר, בתשתיות ועוד. [בשנים האחרונות](#) הפכה עמדתה של סין בנושא הפלסטיני לבולטת וקולנית יותר וניכרת בהשתתפותה בדיוני מועצת הביטחון של האו"ם, במועצת זכויות האדם של האו"ם ובהצהרות פומביות בנושא. במהלך מלחמת "חרבות ברזל" חלה החמרה ממשית בהתנהלותה של סין בהקשר הישראלי-פלסטיני.

מה עשתה סין מאז ה-7 באוקטובר?

תגובתה המיידית של סין לטבח הייתה רפה, כשקראה לשני הצדדים לשמור על "קור רוח", לפתור את הסכסוך באמצעות "יישום פתרון שתי המדינות והקמת מדינת פלסטין עצמאית" - בלי התייחסות לחטופים שמחזיק חמאס ובלא שגינתה את פשעיו הברבריים. מאז אוקטובר, הצהרות משרד החוץ הסיני מביעות תמיכה גוברת בפלסטינים, לצד גינויים לישראל, קריאות

לחקור את "פשעיה", תמיכה בהצעות להפסקת אש בתנאים גרועים לישראל והטלת וטו על הצעות אמריקאיות להפסקת אש - כל זאת בדיוני מועצת הביטחון של האו"ם. הרטוריקה הסינית החריפה והסלימה ככל שהתארכה המלחמה; באוקטובר [אמר](#) שגריר סין באו"ם אמר שישראל כובשת את פלסטין (בעוד שבעבר ההתייחסויות ל"כיבוש" התמקדו בעיקר בבניית התנחלויות) בפברואר הצהיר יועץ משפטי של משרד החוץ הסיני בבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג, כי לפלסטינים "זכות" למאבק מזוין נגד ישראל, כחלק מזכותם להגדרה עצמית; מאז פרוץ המלחמה, החלו משרד החוץ הסיני ונשיא סין, שי ג'ין-פינג, להזכיר באופן תכוף את ["זכות השיבה"](#) כאחת הזכויות הבסיסיות של הפלסטינים.

לא זו בלבד שהנשיא שי ודוברים רשמיים נוספים [הגדירו](#) את מדיניות ישראל "ענישה קולקטיבית", גם רצח ופגיעה באזרחי סין על ידי מחבלי חמאס לא זכו לגינוי רשמי מסין. תחת זאת, סין מקיימת קשרים ישירים עם חמאס, שבו אינה רואה ארגון טרור; במרץ [נפגשו](#) בקטאר ראש הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה והשליח הסיני, וואנג קה-ג'יאן, וקודם לכן, אסמאעיל הניה ושגריר סין בדוחא. לפי הודעת חמאס בתום הפגישה, אמר וואנג כי בניגוד למדינות המערב, סין מכירה בחמאס כחלק מהמרקם הלאומי הפלסטיני. [בהצבעה](#) במועצת הביטחון של האו"ם הביעה סין תמיכה מלאה בצירוף מדינה פלסטינית כחברה באו"ם והצביעה בעדו. התבטאויותיה המשיכו להחריף גם ביחס להסלמה הישירה בין ישראל ואיראן - סין גינתה את התקיפה הישראלית נגד בכירי כוח קדס בדמשק ואת הפגיעה שהיא מהווה בריבונות סוריה ואיראן. מנגד, סין לא גינתה את השיגור מאיראן של למעלה מ-300 טילים וכטב"מים לישראל, ושר החוץ של סין, וואנג יי אף [אמר](#) למקבילו האיראני כי "הפעולה שננקטה הייתה מוגבלת והייתה מעשה של הגנה עצמית", ללא כל התייחסות לפגיעה האיראנית בריבונותן של עיראק, ירדן וערב הסעודית, אשר החימושים האיראניים עברו בשמיהן, וכמובן בריבונותה של ישראל. הרטוריקה המחריפה נגד ישראל לא הסתיימה בהודעות רשמיות מצד השלטון, [וגל אנטישמיות](#) שטף את הרשתות החברתיות, הנתונות כמובן לצנזורה ממשלתית קפדנית שהייתה יכולה למנוע זאת לו רצתה.

בסוף אוקטובר שוחח שר החוץ דאז, אלי כהן, עם מקבילו בסין, וואנג יי, והביע בפניו את חששו מהאנטישמיות המתפשטת ברשתות החברתיות בסין וביקש שיעלה בפורומים בינלאומיים את הדרישה להשבת החטופים הישראליים. ישראל אף [מתתה](#) רשמית בפני סין על כך שלא גינתה באופן חד משמעי את הטבח, ואף התקיימה שיחה בין סמנכ"ל אסיה והפסיפיק במשרד החוץ לשליח הסיני למזרח התיכון בה הראשון "הביע את אכזבתה העמוקה של ישראל מההצהרות וההודעות הסיניות על האירועים האחרונים בדרום ישראל, שבהן אין גינוי ברור וחד משמעי לטבח הנורא, שביצע ארגון הטרור חמאס נגד אזרחים חפים מפשע וחיטפת עשרות מהם לעזה". אך מאז ה-7 באוקטובר, שגרירות סין בישראל נאלמה דום. שגריר סין בישראל, צאי רון, התבטא לראשונה רק בפברואר, [במאמר](#) **בישראל היום** לכבוד שנת הדרקון הסינית, שבו לא היה זכר לטבח ולמלחמה בעזה. המאמר עסק בשגשוגה של סין ובתרומתה לחיזוק הכלכלה והחדשנות העולמיים והסתיים בהגדרת היחסים בין ישראל וסין כמשמעותיים ופוריים. לעומת

זאת, מנושאים הנוגעים לסין וטאיוואן דווקא לא התעלם ולאחר השבעת נשיא טאיוואן ב-20 במאי, קיים השגריר הסיני בישראל [שיחות](#) עם ישראלים "מכל תחומי החיים" אשר בהן הדגיש את חשיבות עקרון "סין האחת".

כשברקע הצהרות בייג'ינג נגד ישראל, תמיכתה בחמאס ובאיראן, ושתיקת השגרירות בתל אביב, סירב השלטון בסין לשלוח לישראל עובדים נוספים מסין, אולם עובדים סינים לא עזבו את ישראל והמשיכו לעבוד בהקמת מערכת הרכבת הקלה בתל אביב ובאתרי הבנייה. חברות סיניות הפועלות בארץ המשיכו לעבוד, וחלקן אף יזמו פעילויות התומכות בחיילים, ביישובי עוטף עזה ובחטופים. כך למשל, נמל המפרץ, המופעל על ידי חברת **SIPG** ישראל, שבבעלות חברה משנגחאי, [שיכ](#) זמנית בשטחו פלוגה של פיקוד העורף, רכש תוצרת חקלאית מיישובי העוטף ואף [סיפק](#) מכולות מיגון לצה"ל.

מדיניות החוץ של סין, שבאה לידי ביטוי ב[הצהרה המשותפת](#) של נשיאי סין וצרפת ב-7 במאי שהתייחסה לסכסוך בין ישראל לחמאס, משקפת את התמרון הדיפלומטי של סין. בהצהרה, הנשיא שי אמנם גינה את ישראל, התבטא נגד פעולה ברפיח ונמנע מלהזכיר את חמאס או את המעורבות האיראנית, אך שיקף גישה מאוזנת ומקיפה יותר כלפי הסכסוך. הנשיא שי כינה לראשונה את אירועי ה-7 באוקטובר כ"מתקפה", גינה את "אלימות הטרור" וקרא לשחרור מיידי כל בני הערובה - בהתבטאות ראשונה בתיאורם כ"בני ערובה" ולא כ"אזרחים עצורים", כפי שכינו גורמים רשמיים בסין בעבר, בדומה להתבטאויות חמאס. אפשר שהגישה המאוזנת יותר כלפי ישראל מושפעת ממאמצים דיפלומטיים של צרפת ומהרצון הסיני להוביל קונצנזוס בינלאומי רחב ולהיתפס כמתונה בפני שותפיה במערב.

ב-16 - 18 במאי אירח הנשיא שי את נשיא רוסיה, וולדימיר פוטין, ו**בפנישתם** שוחחו על המצב במזרח התיכון, אך בניגוד למסרים הפומביים שהושמעו בפריז, הפעם פורסם רק שהמנהיגים הסכימו שיש להישמע להחלטות האו"ם ולפתור את הסוגייה הפלסטינית על ידי יישום רעיון שתי המדינות.

בינתיים, בטאיוואן

לעומת התעלמותה הבוטה של סין מזוועות הטרור של חמאס ומקורבנותיו בישראל, טאיוואן תומכת בישראל ללא כחל ושרק מראשית המלחמה, מביעה סולידריות ואף מגישה סיוע ממשלי. עוד בעיצומו של הטבח, משרד החוץ הטאיוואני היה בין הראשונים בעולם [לננות](#) את חמאס. התמיכה המשיכה במחוזות סמליות, ביניהן הארת מגדל טאיפיי 101 – הגבוה בטאיוואן – בצבעי דגל ישראל, ימים לאחר הטבח, וקיום [קונצרט](#) מטעם ברית ידידי ישראל – טאיוואן באמצע מאי, יותר משבעה חודשים לאחר פרוץ המלחמה. [סקר](#), שנערך בטאיוואן ימים ספורים לאחר 7 באוקטובר, הראה כי הציבור הטאיוואני הזדהה יותר עם ישראל (35%) מאשר עם הפלסטינים (15%) – בדומה לציבור ברוב המדינות המערביות באותה העת. לצד זאת, באי מתקיימות [הפגנות](#) מצומצמות הקוראות לתמיכה בפלסטינים.

בניגוד לסין, גינתה טאיוואן את המתקפה האיראנית על ישראל, ושר החוץ הטאיוואני, ג'וזף וו, [אמר](#) שהאי מצטרף "למדינות דמוקרטיות אחרות בגינוי המתקפה של איראן על ישראל", והמחיש את הקשר שרואה טאיפיי בין הזדהות ותמיכה בישראל לבין השתייכותה שלה למערב הגלובלי. בתגובה, [הודה](#) חה"כ בועז טופורובסקי, ראש קבוצת הידידות ישראל-טאיוואן שבעת המתקפה האיראנית הוביל משלחת בת ארבעה חברי כנסת לטאיוואן, לנשיאה היוצאת ולשר החוץ על תמיכתם בישראל. גם הוא קישר בין המתקפה להשתייכות למערב כשאמר שזו "מתקפה נגד העולם הדמוקרטי" והשווה בין טאיוואן לישראל באומרו, ששתיהן דמוקרטיות קטנות ונמצאות בסביבה קשה. במהלך [פגישה](#) עם הנשיאה היוצאת, צאי יינג-וון, קרא טופורובסקי לטאיוואן "חברת אמת" ואמר שישראל "ראתה, ותזכור תמיד, את תמיכת טאיוואן בישראל אחרי מתקפת השבעה באוקטובר".

נציגות טאיוואן בישראל, בראשות יא-פינג (אֵבִי) לי, פעילה מאוד מאז האסון. בין השאר, עובדי הנציגות ביקרו ביישובי העוטף ובמתקנים רפואיים, התנדבו בעסקים חקלאיים בדרום וארגנו אירועים והפעלות למשפחות מפונים. הנציגות עמלה רבות בתרומות ובסיוע למפונים ולעורף הישראלי; "אימצה" את קיבוץ כפר עזה והבטיחה לסייע בשיקומו, בבניית מרכז חוסן ובמגורים זמניים לתושבים; תרמה 70 אלף דולרים לעמותת "פתחון לב" עבור משפחות מהעוטף וחייילים ישראלים שנפגעו, וכחצי מיליון דולר למרכז השלטון המקומי, לשם [הקמת](#) מערך תקשורת לוויני לחיזוק צורכי הביטחון וההגנה ברשויות המקומיות. פעילויות אלה, שלרובן ניתן פרסום בתקשורת וברשתות החברתיות, נועדו להביע מחויבות וסולידריות של טאיוואן עם ישראל ואזרחיה, כמו גם את עמדתה החד משמעית נגד הטרור, וכמובן לשפר את תדמיתה הציבורית של טאיוואן בישראל. במסגרת משלחת חברי כנסת ישראלים לטאיוואן, שמעו חברי המשלחת מעמיתיהם הטאיוואנים שהם שמחים על הסיוע שהעניקו לישראל, אך גם שספגו ביקורת פנימית בעקבותיו ונאלצו להבהיר שהתרומות הוענקו לגופים אזרחיים ולא צבאיים. יצוין כי בראשית חודש מאי תרמה טאיוואן [חצי מיליון דולר](#) לסיוע הומניטרי בעזה, דרך ארגון **Mercy Corps**, "לטובת אספקת מזון, מים, ביגוד ואוהלים".

מעורבותה של טאיוואן ביוזמות חברתיות אזרחיות לא-רשמיות בישראל מובילה לעתים לביקורת ולזעם בשגרירות סין בישראל. עמותת "יד עזר לחבר" חתמה אשתקד על [מזכר הבנות](#) לשיתוף פעולה הומניטרי עם נציגות טאיוואן בישראל. הנציגות תרמה ליחידת האופנועים של העמותה ואף הגישה [עזרה](#) לעמותה במהלך מלחמת "חרבות ברזל". לטקס יום השואה של "יד עזר לחבר", שנערך בחיפה, הוזמנו נציגים משגרירות סין אך כאשר הבינו שנציגת טאיוואן, אבבי לי, הוזמנה גם היא ואף מתוכננת לנאום באירוע, אמרו ליו"ר העמותה ש"אין מדינה כזו טאיוואן" ושהם מבקשים ש"היא (הנציגה) תלך". כאשר אמר היו"ר שהוא "לא מתעסק בפוליטיקה" ולא יבקש מהנציגה לעזוב, עזבו נציגי סין את האירוע במחאה והנציגה לי נאמה כמתוכנן.

סין וטאיוואן במזרח התיכון

מדיניות החוץ הסינית במזרח התיכון מתמקדת בפעילות כלכלית ודיפלומטית, ובנוכחות צבאית סמלית. מבחינה כלכלית, סין רואה במזרח התיכון מקור אנרגיה והון חשוב ושוק משמעותי לסחורות, לתשתיות ולהשקעות. סין טוענת שהיא שומרת על עקרון אי-התערבות ועל הימנעות ממעורבות ישירה בסכסוכים באזור, מציגה את עצמה כמתווכת ניטרלית, למשל באירוח מפגשים סמליים בין פלסטינים לישראלים, ומאז שאירחה את חתימת ההסכם בין איראן לערב הסעודית בשנה שעברה, היא משווקת עצמה כמקורו של גל פיוס והרגעה באזור. מעבר לכך, סין מנסה למצב עצמה כמקום מפגש לדיון בסוגיות קריטיות ואף לשחק תפקיד חשוב בפתרון סכסוכים – דבר שהתבטא זה לאחרונה בפורום סין-ערב לשיתוף פעולה שהתקיים בבייג'ינג בו הנשיא שי אירח ראשי מדינות מהמזרח התיכון [והדגיש](#) כי "סין תעבוד עם מדינות ערב כדי להפוך את היחסים למודל לשמירה על שלום ויציבות עולמית".

מאז פרוץ המלחמה כללה פעילותה הדיפלומטית של סין, בין השאר, כינוסים של ארגונים בינלאומיים באו"ם, ביקורי בכירים באזור: ביקורי שר החוץ וואנג יי והשליח המיוחד ג'אי ג'ון במדינות מפתח במזרח התיכון, וביקורו ברצועת עזה של שגריר סין באו"ם, ג'אנג ג'ון. שר החוץ וואנג יי הרבה לקיים שיחות טלפון עם מקביליו במזרח התיכון, כולל עם [השר אלי כהן](#) באוקטובר. דפוס פעולה נוסף הוא פרסום [הצהרות משותפות](#), דוגמת זו של סין והליגה הערבית אשר לעתיד הסכסוך הישראלי-פלסטיני. סין גם אירחה בשטחה בסוף אפריל [פגישות](#) "פיוס" בין אנשי הרשות הפלסטינית וחמאס, כחלק מתפיסתה, שאחדות פלסטינית היא תנאי ליציבות, קראה ל"חזית פלסטינית מאוחדת", והזמינה מפגש פיוס נוסף בחודש יוני.

ארצות הברית פנתה לסין בקריאה להפעיל את השפעתה למניעת הסלמה מאיראן ומתימן, וקשה לקבוע האם סין פעלה כלל בנושא זה, אולם במבחן התוצאה - התוקפנות מטהראן ומצנעא נמשכת ומסלימה. עם זאת, חוסר יכולתה של בייג'ינג לרסן את תוקפנות ציר ההתנגדות, המאיימת על אינטרסים של סין ושל שותפותיה באזור, בפרט בהיבטי חופש השיט, ביטחון ספנות ואנרגיה, פעילות תעלת סואץ, וכמובן תקיפת מדינות המפרץ וישראל, מדגישים את מגבלות השפעתה, ואולי אף את חוסר רצונה, לגלות מעורבות והשפעה ביטחונית של ממש באזור.

בדומה לישראל, כלל מדינות המזרח התיכון, מכירות במדיניות "סין אחת", וטאיוואן פועלת בהן באמצעות משרדי כלכלה ותרבות, מתחת לסף היחסים הדיפלומטיים הרשמיים. מדיניותה של טאיוואן באזור מתאפיינת באי-התערבות בנושאים פוליטיים תוך התמקדות בשיתופי פעולה כלכליים - במיוחד במגזר [האנרגיה](#), עם ערב הסעודית, כוויית, איחוד האמירויות ועומאן, המספקות [למעלה ממחצית מייבוא הנפט](#) לאי. למרות שעד שנת 2021 טאיוואן ייבאה נפט מאיראן (כ-4% מהיבוא), הצעת טהראן להקים נציגות מסחרית בטאיוואן נדחתה לנוכח לחצים רבים, גם מצד ישראל, והיחסים הכלכליים ביניהן נותקו בעקבות לחץ אמריקאי. התמקדותה של טאיוואן בשיתוף פעולה כלכלי עם מדינות "מתונות" במפרץ וביוזמות אזרחיות במדינות

אחרות במרחב, מאפשרת לה ליישב את המתחים הפוטנציאליים מול מדינות ערב, שעלולים להיות גלומים בשיתוף פעולה רחב עם ישראל משום שמדינות אלה משתפות בעצמן פעולה עם ישראל.

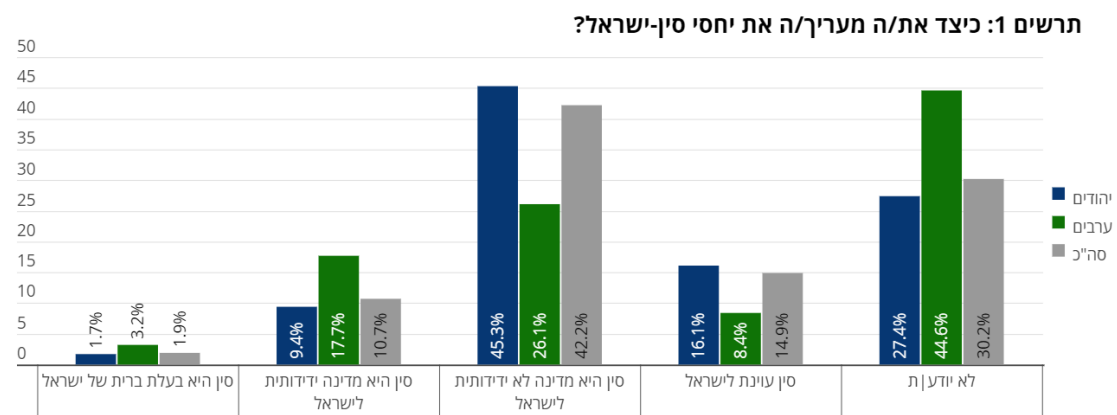
זו מול זו: הבדלי הגישות - על שום מה?

השוני בין גישותיהן של סין וטאיוואן במלחמה בעזה נובע מהקשר רחב יותר מאשר המלחמה עצמה או הסכסוך הישראלי-פלסטיני. עמדתה הלעומתית של סין לישראל והתומכת באיראן, בפלסטינים ואף בחמאס, מבטאת בחירה אסטרטגית ומשקפת את ראייתה את המלחמה הנוכחית כאפיזודה נוספת במאבק הגלובלי המתמשך והנרחב בין המעצמות באזור ובעולם, שסין מזהה בה הזדמנות נוספת למצב עצמה בזירה הבינלאומית נגד ארצות הברית והמערב. במועצת הביטחון של האו"ם, למשל, מנצלת סין את זכות הווטו שלה, לצד רוסיה, כדי לחסום החלטות שהגישה ארצות הברית ומתחשבות בישראל; מפגינה מחויבות לסוגייה הפלסטינית, ומציגה את עצמה כמנהיגת הדרום הגלובלי, ובכך מאתגרת את ההשפעה של ארצות הברית באזור ובעולם. בייג'ינג גם מציגה חזון חלופי ליישוב סכסוכים, ומאותתת על אודות שאיפותיה לעצב מחדש את הסדר הגיאופוליטי. במזרח התיכון, עמדתה של בייג'ינג מהדהדת הסתייגות כלפי ישראל, הנפוצה בקרב ציבורים רחבים באזור ובעמדותיהם המוצהרות של המשטרים בו, ובכך "הולכת עם הזרם" הפופולרי. מדיניות זו של סין מכוונת להמשיך לנווט בסבך המזרח תיכוני ולשמור על האינטרסים הרבים שלה באזור - מצד אחד סחר ענף ושיתופי פעולה עם מדינות ערב, מצד שני סחר לא מבוטל עם ישראל, ומצד שלישי רווח תדמיתי כמובילת העולם המתפתח, תוך ערעור מעמדה של ארצות הברית באזור ובעולם.

עם זאת, עמדתה של סין מאז שפרצה המלחמה, עמדה המתיימרת לנייטרליות אך למעשה מתייצבת לצד איראן וחמאס, אינה נטולת מחירים עבורה. בעוד שארצות הברית המחיישה, הלכה למעשה, את מחויבותה להגנה על בעלת בריתה ישראל והדגימה יכולת מבצעית, טכנולוגית ואסטרטגית בגיוס שותפות מערביות וערביות - מסר מהדהד במזרח התיכון, באירופה ובאסיה - התגלתה סין כמעצמה בלתי רלוונטית לצרכי הביטחון של מדינות האזור, ואף התייצבה לצד הגורמים המאיימים עליהן ביותר - איראן והאחים המוסלמים. גם נוכח התקפות החות'ים על ביטחון השיט וכבלי התקשורת בים סוף, שביטחונם הוא גם אינטרס מובהק של סין, קשה להבחין במענה רלבנטי מצד בייג'ינג, שספינותיה באזור אף התעלמו מקריאות מצוקה של אוניות אזרחיות. זאת על אף הנזקים שגרמו החות'ים לשותפות אסטרטגיות שלה, כגון מצרים, והמחירים לסחר הסיני, כשגם חברות ספנות מסין הסיטו מסלולן לנתיב הארוך סביב אפריקה. [בהצהרותיה](#) מרבה סין לקרוא "למדינות רלבנטיות" להפעיל את השפעתן להרגעת המצב, אולם בבחירת מלים זו היא חושפת למעשה את חוסר הרלבנטיות שלה עצמה.

וכאן בישראל, נמשכים אמנם יחסי הסחר, אולם תוך האטה ניכרת - [היקף הסחר](#) עם סין ירד ב-2023 בכ-16%, ומספר אזרחי סין הנכנסים לישראל מצוי מאז מגפת הקורונה בשפל

מתמשך. כמו כן, על פי [סקר](#) שנערך על-ידי מרכז הנתונים של המכון למחקרי ביטחון לאומי, תדמיתה של סין בישראל ממשיכה להידרדר, לפחות בקרב יהודים: כ-35% מהנשאלים העידו כי עמדתם כלפי סין השתנתה לרעה מאז פרוץ המלחמה, כ-42% רואים בה מדינה לא ידידותית לישראל ו-15% רואים בה מדינה עוינת. קשה להניח שסנטימנט זה לא ישתקף בנכונות לשיתופי פעולה עם סין ועל היחסים עמה ברמות השונות - מקשרי עמים, לקשרי ערים ואקדמיה ועד לקבלת החלטות בנושאי רגולציה, פרויקטים, תשתיות וטכנולוגיה.

סקר חרבות ברזל לחודש מאי נערך בין התאריכים 16-19.5.24 בחובלת הדסק לאיסוף ניתוח נתונים במכון למחקרי ביטחון לאומי. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון "רפי סמית" במהלכה ראיינו באינטרנט ובטלפון 600 איש ואישה בשפה העברית ו-200 בשפה הערבית. המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית הבוגרת בישראל בניילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.5\%$ ברמת ביטחון של 95%.

בניגוד לסין, שמעשית התיצבה לצד איראן, טאיוואן דווקא מזדהה עם ישראל, הנתונה לאיום קיומי והמגובה על ידי ארצות הברית. עמדתה הנחרצת של טאיוואן עולה בקנה אחד עם האינטרסים האסטרטגיים הרחבים שלה ועם ערכיה הדמוקרטיים, החותרים לחזק בריתות עם מדינות שהשקפתן דומה ("minded-Like") - דמוקרטיות ליברליות. חרף הכרת ישראל במדיניות "סין אחת" (כרוב מדינות העולם), טאיוואן ממשיכה לתמוך בישראל ולחזק את שיתופי הפעולה עמה. על ידי גיבוי פומבי לישראל וגיבוי מפורש לטרור, מבקשת טאיוואן למצב עצמה כשחקנית בעלת עמדות בנושאים בינלאומיים, להזדהות עם מדינות המערב וכך לנסות ולגייס הכרה רחבה ותמיכה [בשאיפותיה](#) להשתתפות רחבה יותר בארגונים בינלאומיים ובשיח הגלובלי. בהיעדר יחסים דיפלומטיים רשמיים, טאיוואן מקדמת באופן פעיל קשרי עמים עם ישראל, לא רק כדי לחזק ולעבות את היחסים הביטורליים, אלא גם כדי למנף את הפוטנציאל לשיתוף פעולה בתחומים שונים, כיניהם תרבות, טכנולוגיה, חדשנות, בריאות וחינוך, ובכך להעמיק את קשריה עם ישראל תוך חיזוק נוכחותה הדיפלומטית ושיפור מעמדה הבינלאומי.

תגובות סין וטאיוואן למלחמת "חרבות ברזל" מספקות נקודת מבט על הדינמיקה המורכבת במערכת היחסים המשולשת ישראל-סין-טאיוואן. בעוד שגישתה הריאל-פוליטית של סין נותרת עדיפות לאינטרסים כלכליים ולהשפעה אזורית, תמיכתה של טאיוואן בישראל מדגישה, לצד קידום האינטרסים שלה עצמה, גם את מחויבותה לעקרונות דמוקרטיים ולשוותפויות אסטרטגיות. ניכרים גם הבדלים באופני ושיטות הפעולה שלהן מאז פרוץ המלחמה - בין דיבורים למעשים. בעוד שסין עוסקת בעיקר בהצהרות ובדיפלומטיה מסורתית, טאיוואן פעילה

מאוד בשטח ומסייעת באופן פעיל ובלתי אמצעי לישראלים הנמצאים במצוקה בעקבות הטבח, תוך מינוף מאמצים אלה ברשתות החברתיות, להגברת ההשפעה. למרות מאמצים אלה, ממצאי [סקר](#) שנערך במכון למחקרי ביטחון לאומי מעידים כי היכרותם של הישראלים עם טאיוואן מוגבלת: 56% מהנשאלים לא ידעו להעריך את היחסים בין ישראל לטאיוואן. מעבר להסברים אסטרטגיים, משקפת ההשוואה גם פערים בסגנון ויכולת בין נציגויות סין וטאיוואן בארץ, וכן במידת היוזמה, הפעלתנות והחיבור למציאות המקומית, שמקורם בהבדלי תרבות לאומית וארגונית וגם במשקלם ובאופיים של בעלי התפקידים בשטח.

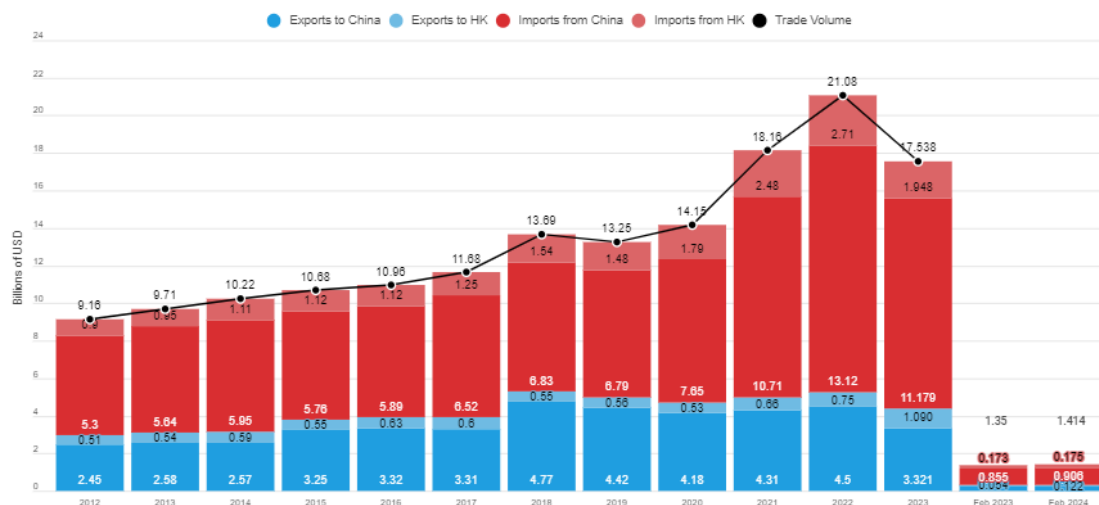
משמעויות לישראל

תמונת המראה של מדיניות סין וטאיוואן מפרוץ המלחמה מתאפיינת בבהירות ובניגודיות גבוהות: מצד אחד סין, הקוראת - באיזון מדומה - לכל הצדדים לגלות איפוק ולסיים את הלחימה, אך בפועל מתייצבת לצד חמאס ואיראן ונוקטת עמדות אנטי-ישראליות בלא מעט היבטים ובמות בינלאומיות. מצד שני, טאיוואן, שהתייצבה במובהק לצד ישראל ונגד תוקפנות איראן וטרור חמאס, באומר ובמעש. מנגד, מדיניות ישראל חותרת ליחסים פוריים עם סין, בכפוף לשיקולי ביטחון לאומי, וליחסים פוריים, גם אם בלתי רשמיים, עם טאיוואן. האם על ישראל לשנות עתה את מדיניותה כלפי סין וטאיוואן בעקבות זאת? בוודאי לא מן הקצה אל הקצה.

סין רואה בטאיוואן חלק ממנה, ובאיחוד עימה, או למעשה בסיפוחה, אינטרס ליבה לאומי ראשון במעלה. על אף התנהלותה של סין כלפי ישראל וכלפי אינטרסי הליבה שלה - ביטחונה הלאומי ומעמדה הבינלאומי - אל לישראל להפוך אותה למדינה עוינת על ידי פגיעה באינטרס ליבה של סין.

סין היא שותפת הסחר השלישית בגודלה של ישראל (אחרי האיחוד האירופי וארצות הברית), והסחר עימה [ב-2023](#) עמד על [17.5 מיליארד דולר](#) ([כולל הונג-קונג](#)), ואילו הסחר עם טאיוואן ועמד על [1.989 מיליארד דולר](#). במישור האיכותי, ליחסי הכלכלה עם טאיוואן, [בירת ייצור](#) [השבבים העולמית](#), פוטנציאל חשוב בקידום כלכלת ישראל, שלה יתרונות יחסיים בתחום תכנון השבבים ועיצובם. במצב העניינים הנוכחי - יחסים דיפלומטיים עם סין ויחסים לא רשמיים עם טאיוואן, נהנית ישראל מיחסי סחר פוריים עם שתיהן, ויש לה עניין להמשיך בכך.

Israel-China (inc. HK) Trade in Commodities, 2012-December 2023 (exc. Diamonds)

התנהלות סין בחצי השנה האחרונה המחישה בבירור, כי היא איננה ידידה טובה של ישראל כפי שחוזרים דוברים ואומרים, אך היא גם אינה אויבת של ישראל, כמו שטוענים חלק ממבקריה, וחיוני לישראל להימנע מהפיכתה לכזו. גם ניכר מאוד, שסין נוקטת עמדות לא נוחות לישראל כל אימת שהדבר משרת אותה בתחרות מול ארצות הברית או במיצובה הגלובלי והאזורי, ותלותה הגוברת של ירושלים בוויינגטון בשל המלחמה רק מגבירה תופעה זו. לפיכך, ביחסיה עם סין על ישראל להמשיך ולאזן בין אינטרסי הכלכלה שלה לשיקולי הביטחון הלאומי, תוך מתן משקל גובר והולך לאחרונים לאור המגמות המסתמנות, כפי שעושה גם סין עצמה במגוון סוגיות. מנגד, מול טאיוואן מסתמן לישראל מרחב פוטנציאלי נוסף לפיתוח שיתופי פעולה לא רשמיים במסגרת המדיניות הקיימת, למשל בתחומי חוסן אזרחי והתגוננות אזרחית במצבי חירום ואסונות טבע, כגון רעידות אדמה, כלכלה, אקדמיה, מדע וטכנולוגיה, ביטחון סייבר, איכות סביבה ומשאבי מים וביטחון מזון. ישראל וטאיוואן גם חולקות בעלת ברית משותפת, ארצות הברית, המגלמת פוטנציאל נוסף לשיתופי פעולה שמעבר לרמה הביטחונית.

לעתים קרובות נטען, כי מדיניות ישראל נוטה לריאל פוליטיק על חשבון הבעת עמדות ערכיות, ובצדק. ביקורת לא מעטה נמתחה על ישראל אשר לעמדתה "החלבית" כלפי מלחמת רוסיה באוקראינה, בעוד רוסיה מהדקת את יחסיה עם איראן ומגבה אותה. אלא שמלחמות מחדדות את קווי החזית בין ידיד לאויב, ומצמצמות את מרחב התמרון של שחקנים קטנים בין המעצמות. מלחמת "חרבות ברזל" מהווה מצע להתבהרות עמדתה הלעומתית של סין ביחס לישראל, מסיבותיה ומשיקוליה, אך גם מדגישה את העומדות לצידה – ארצות הברית, מעצמות המערב, ומדינות דמוקרטיות, בהן טאיוואן. במצב העניינים הנוכחי יכולה ישראל לשמר את עיקרי מדיניותה בהתאמות מסוימות, אולם אם תסלים המלחמה במזרח התיכון, ובוודאי אם תתלקח מלחמה סביב טאיוואן, מרחב התמרון של ישראל בין המעצמות ייסגר כמעט לחלוטין, ויהיה עליה להתייצב לצד ידידותיה.